

SALSA - ORIGINS AND DEVELOPMENT

Kiss Mihai Ludovic¹

¹*Universitatea de Medicină și Farmacie "Iuliu Hațieganu", Departamentul de Educație Medicală, str. Victor Babeș, Nr. 8, Cluj-Napoca, 400012, România, ludovic.kiss@umfcluj.ro*

Abstract

The aim of following paper is to present the origins of salsa music and dance, which after the entrance in Europe and Romania gains some specific valences. Study also refer to some differences between original salsa and the salsa practiced today in School Salsa in Cluj-Napoca. Salsa is considered to be from the beginning a phenomenon in the world scene of dances. Because of its specific qualities salsa is one of the most accessible dances in our days. The major quality of this dance is that each dancer has the freedom to create their own dance style, none of the styles being considered better, just different.

Keywords: *rhythm, latino, dance, music*

1. Introduction

There are many theories about history and evolution of salsa music and dance. This article tries to point out some important aspects of it.

It is not easy to define salsa. Salsa is considered to be a mixture/distillation of many Latin and Afro-Caribbean dances where each played a large part in its evolution. Salsa is also considered being one of the most dynamic and important musical phenomena of the 1900's which in many Hispanic communities still remains, even today the most popular style of dance music.

The term "salsa" was created in New York, but it did not create the dance. This "salsa" term became popular as nickname referring to a variety of different music, from several countries of Hispanic influence: rumba, són montuno, guaracha, mambo, cha cha cha, danzón, són, guguanco, cubop, guajira, charanga, cumbia, plena, bomba, festejo, merengue, among others. Many of these have maintained their individuality and many were mixed creating "salsa". Today some agree on similarity between salsa and mambo: both have a pattern of six dance steps over eight counts of music and the fact that dances share many of the same moves. But there are also differences like: turns have become an important feature in salsa dance, so the overall look and feels are quite different from those of mambo. In mambo the moves are generally forward and backward, but salsa has more of a side to side feel. [1]

The closest translation for "salsa", from Izzy's point of view, is "kick it" or "punch it", something we would say as an impulse for a band, to boost the energy of a performance.

The word "salsa" for danceable Latin music became even better known, in 1933, when Cuban song composer Ignacio Piñerío wrote the song *Échale Salsita*. He got the idea after tasting food which lacked the Cuban spices and so it was a protest against tasteless food. [2]

Harris (1998) affirms that it is known that salsa's definitions are continuously changing, their dynamism and the rate it changes is absolutely fascinating. By Jonas (1992) people from different cultures and civilizations, from all over the world, accept and adopt salsa, finding new definitions, recreating the whole thing.[3,4]

According to Wikipedia, Salsa is a dance form with origins from the Cuban Son (circa 1920s) and Afro-Cuban dance (specifically Afro-Cuban Rumba (dance)). It is generally associated with the salsa music style, although it may be danced under other types of music with an 8-count rhythm. [5].

2. Materials and methods

As research methods were used intense study of existing literature at this time abroad and in the country and internet data. All of these were processed, analyzed by personal view from which resulted a metatheory necessary for future studies.

It is compared characteristics of Salsa dancing in different „Latino” geographical areas with Romanian Salsa dance from Cluj-Napoca where were existing already one specific salsa school. It was viewed a large number of images from internet and personal library to identify the local specific aspect which could be included in practicing of salsa.

Hypotheses of the research

It is assumed that through a great work and well organized it can be develop also in Romania, Cluj-Napoca, a salsa dance school with romanian specific issues.

Subjects

The study was made on dancers teams students from University Campus during 2012-2013.

3. Results and discussions

Salsa music – influence of other styles of music

In these days the Latin music played has its origins in Cuba where the blending of African drum rhythms and Spanish guitar evolved into a variety of Latin American music: *son*, *danzón*, the rhythms of *carnival*, *cha cha cha*, *mambo*, *salsa*...even *tango* came out of Cuba.

Sulsbrück (1990) research suggest that to find the roots of Cuban music there is necessary a look to West Africa where the slave trade thrived. These wonderful rhythms were brought over to the New World under unpleasant circumstances. Ijibwa was a drummer taken captive and placed on a slave ship for America being forced to play on deck to keep up the spirits of the prisoners so that they would arrive alive. [4].

Studies of Mauleon-Santana (1999) show that in Cuba, in the 1800s, musicians in the East didn't have a place where to perform so they would move from one village to another. Their instruments were simple and portable (guitar; *tres* - a Cuban guitar with three pairs of strings; *marimbula* - African thumb piano; *botija* - ceramic drum derived from olive oil jars; and bongos) so the music they played consisted of a rhythmic progression of simple chords, supporting improvised lyrics sung to a clave. Actually these features exist in salsa. Montuno section consists of a two to four chord repeated pattern called a vamp, over which is laid lyrical improvisations called *la inspiracion* (the inspiration). *Soneo* is the skill of improvising vocal commentary to music which are still predominantly male, including the high-pitched nasal chorus occasionally sung as a response called "old mother's voice". Incidentally, the word *montuno* (mountain) comes from the rhythmic style *son-montuno* that originated in Sierra Maestra. [7]

Concerning Gerard (1998) research the Saint Domingue / Haitian had a great contribution to the birth of new Cuban rhythms. For the African people, religious and social practices are closely related to drumming tradition. A polyrhythm is created when several drummers would play together. Each drummer plays an unique drumming rhythm. [9]

This african polyrhythms is a key component of salsa, and so follow a "clave" (key or code). The *son clave*, *rumba clave*, *samba clave* and *cua* are all common keys descended from the African key. The *cinquillo* (five beat) and *tresillo* (three beat) are not claves, but rhythmic motifs that conform to part of a clave. As an example, in salsa, by altering the pattern on the congas from "tumbao moderno" (modern rhythm) to "a caballo" (horse gallop) a *chachacha* can be changed to a *pachanga*. It is understandable why people find Latin rhythms confusing because the difference is quite subtle. [9] The Caribbean *cinquillo* found its way into the *danza* which evolved into the *danzon* later that same century, becoming one of the two most important music and dance forms to influence Latin music of the twentieth century. Emilio Orfe created the *danzón* style with violin, cello, flute and African drums. The *habanera (cubana)* via the *contradanza criolla*, made its way to Argentina to become a precursor to the tango. [9]

The first radio recordings was in the 1909s, it came out of Cuba and it wasn't long before musicians in the USA began incorporating Latin rhythms into their own music. In 1932 an American Radio came to Cuba to record Orquesta Anacoana an amazing all-female group which was the first females in Cuba to openly play percussion, horns and other instruments. [5]

The economic and cultural independence of Cuba generated the greatest leap in the evolution of music and dance. It was a great difference between Oriente and Western Cuba: with European music being played for the white upper classes and music from Oriente played by the lower black classes.

Musicians in the West, benefited from a regular performing base, the music was more European and the orchestras was more alike those in France. That would later ease the entry of Jazz into Cuban music.

While it's first major depression, in the 1960s, latin music was displaced by Beatlemania and the rock 'n' roll craze. Even it was thought that those rhythms were never going to recover, Izzy Sanábria's inspiration changed the course of the latin music, providing it with a fresh new start.[9]

Working as a graphic designer at Fania Records, he also MC'd for the Fania All Stars Band and produced the influential *Latin NY* magazine. The flood of Cuban-derived rhythms, mambo and chachacha, fused with Jazz generated a lot of confusion, and only fractured the market because the differences were too subtle. For an untrained ear, it was almost indistinguishable. Izzy realized that in order to eliminate the confusion, all the rhythms had to be gathered under one concept, easy to sell, and so, he chose "salsa".

After the close of the Great War, New York City was the epicenter of musical developments in the mass media. It was the major site for the publication of music, a powerhouse of radio broadcasting, home to a large portion of the recording industry, and an early exploiter of U.S. technological advantage.

In salsa, just like in jazz, which is a major component of it, there are kitchen-derived words and phrases like "jammin'", "now we are cookin'", "smokin'", but in salsa they are better structured. Here the music has some general properties: an introduction, a melodic phase, a more rhythmic / percussive phase

called a *montuno*, a reprise of the melodic phase, and an ending. Exclamations were used to cue changes in phase especially into the *montuno*, which is the section highest in rhythmic energy. The common cues include “candela” (fire), “salsa” (sauce), “sabroso” (tasty), and “azucar” (sugar); the latter most famously used by Celia Cruz. [9]

Harris (1998) affirms that in today's Salsa music are still having the base of *són*, it can be heard Cumbia, and Guaracha. It can be heard also some old Merengue, built-in the rhythm of different songs and many of the old styles somewhere within the modern beats; but salsa music varies from site to site, from place to place. [1,4,7]

Salsa dance – influence of other dances

The individualization of dance introduced African movement in contredans derivatives. Those dances became identified as a phenomenon of the underclasses, throughout Latin America: *son* in Cuba; *merengue* and *bachata* in the Dominican Republic; *tango* in Argentina, *bomba* and *plena* in Puerto Rico.

American influence and the Vegas connection in particular, brought in acts like Ginger Rogers and Frank Sinatra, introducing the next big movement in the formation of salsa, the Jazz. [9]

During the years 1940 Oreste Lopez had a great contribution to create Mambo by combining *danzón* with African rhythms from the street. The dancing itself came out of rehearsals where couples would come over and improvise. The *mambo* separated from the *danzon* and became a recognized style in its own right only in the 1940s. The adoption of Jazz lines, an increase in tempo and a shift towards North American brass instrumentation, distinguished the mambo from the *danzon*. It soon spread from Havana to Mexico, New York and Los Angeles.

In 1930 Don Aspiazu started the *Rumba* craze with his Rumba dance team and full orchestra. Anglo-Americans were in a frenzy over the "fiery tempo and barbaric melody" and thought of Latin music as daring and fascinating. [6]

The *chachachá* came from the nuevo ritmo section of the *danzon*. It was still interpreted by charanga (flute and violin) bands and remained mid-tempo, unlike the mambo. The addition of the conga drum was the biggest change adopted.

The music of both the mambo and the *chachachá* carries an accent on the second beat where a slap stroke producing a sharp “crack” sound is played on beat two. It is particularly audible in the basic rhythm interpreted by the conga. Dances to both rhythms begin on the second beat instead of the first because of this.

Both styles swept rapidly across the world, starting a love affair with Latin American music and dance; upon which the popularity of salsa and merengue rests today. [9] Also the Latino communities more than the Americans and these Latino dancers came up with new versions of salsa by adding dance steps and moves from swing dances which made salsa into a style of dancing and used in competitions. [11]

Steward (1999) analysis show that the changes and metamorphosis of salsa music and dance from today has been a long, slow and varied process and not one single person or place can be attributed as a founder of salsa. Salsa is different from place to place, from song to song and its complexity and diversity are the reason which keeps listeners enticed. [2]

Salsa around the world

Cuba

The contemporary salsa of Cuba is called, timba. It is a fast tempo salsa with a strong afro-cuban influence. Songs follow often the traditional rumba structure - start slow, break into a core salsa rhythm, then settle into a beautiful call and response vocal pattern. Another feature of Cuban timba is that it often blends other rhythms into the breaks. Also reggae, rap and hip hop have a huge following in Cuba, and musicians intertwine them into their salsa.

Salsa dance style is called in Cuba salsa casino and all movements derived from afro-Cuban rumba.

According to Sublette (2004) the difference of Cuban style salsa from the North American salsa styles in that it is circular rather than linear and man constantly moves around the woman in a circular dynamic, checking her out and showing her off. [13]

New York

The people of New York were practicing music that was not originally of their cultural context, so they defined the New York sound, then and today: cementing the influence of Jazz and R'n'B. Salsa, soon, lost contact with the very roots, in its expression of social commentary, that made it popular. Their places

have been taken up by Dominicans, whose own interactions with African Americans have given rise to Reggaeton. [9]

In these days New York salsa has a distinctly Puerto Rican sound, smooth, polished, classic salsa and tends to follow the jazz structure, incorporating lengthy instrumental breaks to show the ability of particular musicians. The current New York salsa style is called Mambo or Salsa on 2. It is a blend of Puerto Rican salsa and Latin Hustle with the break on the second beat of the clave. [13,14]

Los Angeles

In Los Angeles cannot be found a distinctive salsa music style and local bands adopted the Puerto Rican classics. LA style salsa moves are designed to dazzle the spectator - exciting, sexy and flamboyant with lots of dips, spins and drops.

Here the dominant influences are from Puerto Rican salsa, Latin Ballroom and West Coast Swing with aerial work or, tricks. LA style salsa dancers often develop highly choreographed cartwheel and flip routines into their movements[13].

Miami

In Miami found shelter Cubans exiled through the revolution of '59. The nature of their departure left a number of them anti-Castro. Many settle in Miami, in an area now called "Little Havana". Walking down its main axis of Eighth Street, more famously recognized by its Spanish name "Calle Ocho", you can hear strains of Salsa all about you. Every March, this place veritably explodes into a kaleidoscope of music and dance: the internationally renowned Calle Ocho Cuban Carnival. Here, salsa is a symbol of desire: of a Cuba without Castro. [6]

Columbia

In Columbia are many towns, which once sheltered a great number of escaped slaves, fact that helped at creating the base of the unique music it has today. Young bands and venue managers found they had the resources to promote their activities of salsa in Colombia's social scene. [9]

In Colombia the salsa style is called Salsa Dura - Hard Salsa. This Colombian style is a beautiful salsa for dancing and very popular among Wellington salsa dancers. It has a fast rhythm, incredibly fast footwork and tight spins (because the dance floors are crowded, without enough space for large spins), the partners are really close, the bodies of the two dancers glued together - almost completely touching each other, from head to toe and a wicked big brass sound, reminiscent of the glory days of Cuban mambo. [13]

England

The English people are no strangers to Latin dance because of entire teaching industry developed out of the mambo and chachacha eras and salsa arrived in England in 1976 with a variety of Cuban bands.

They became conscious of the salsa phenomenon and separate in two dance communities, Colombian and Cuban. As salsa increased, so did a corresponding demand for lessons fact which caused from both groups the desire to dominate the market.

The nationwide network of UKA (United Kingdom Alliance) dance studios means that salsa is now available in areas without Latin communities, increasing awareness and access to salsa. UKA has stimulated the holding of dance competitions, an area that has been its forte, in salsa. Competitions are developing into a useful conduit for introducing new instructors to the salsa scene, based on a commonly held belief that the best dancers are also those most able to teach. [9]

Salsa in Cluj-Napoca

In Cluj-Napoca the first attempt of introducing salsa was in 2005. In the beginning the idea was not received extremely enthusiastic by more. Only the tenacity of a few made all later things possible. It's started with creating a special place for all those who embraced salsa, a place where dominate proper salsa atmosphere: inside specific design, all kind of Latin music and from time to time with special guests, salsa promoters.

Today in Cluj-Napoca there are more than three Professional Salsa Clubs where people can practice almost all styles of salsa. Soon the level of "salseros" increased and the second step was made by participating to Championships. The styles adopted are various but all the instructors try to put their own "mark" during the classes and dance lesson.

4. Conclusions

Salsa dance was from the beginning and continue to be a phenomenon. During the years it was noticed that salsa fever include people all over the world and the number is still increasing. This is possible because of its specific and characteristic qualities which made salsa much more accessible than other dance styles. And one of the most important things is that it does not matter what kind of style is practiced as long as people are gathering together in the spirit of salsa.

References

- [1] <http://www.centralhome.com/ballroomcountry/salsa.htm>
- [2] History of Salsa Dancing-The Origins of Salsa Dancing. Retrieved from <http://www.salsa-dancing-addict.com/history-of-salsa.html>
- [3] JONAS G, Dancing: The Power of Dance Around the World, 1992
- [4] HARRIS P, Salsa & Merengue: the Essential Step-by-Step Guide, Sigma Leisure, 1998
- [5] Salsa (dance). Retrieved from http://en.wikipedia.org/wiki/Salsa_%28dance%29
- Salsa Dance: Latino/a history in motion. Retrieved from http://centrop.r.hunter.cuny.edu/sites/default/files/Journal/2003-2006/Vol_16_2_2004_fall/10_Renta_p138-157.pdf
- [6] http://www.dancedancedance.com/history_of_salsa.html
- [7] MAULEON-SANTANA R, 101 Montunos, Sher Music Company, 1999
- [8] Salsa Dancing History of Dance Salsa. Retrieved from
- [9] The *History of Salsa* Dancing - *Dance Dance Dance*. Retrieved from
- [10] Turning Westward - *Salsa & Merengue* Society. Retrieved from <http://www.salsa-merengue.co.uk/revealit/histsal/part2.html>
- [11] GERARD C, Salsa. The Rhythm of Latin Music (Performance in World Music Series, No. 3), White Cliffs Media Company 1998.
- [12] *History of Salsa Music & Dance - SalsaGente*. Retrieved from <http://www.salsagente.com/history-of-salsa-music-dance>
- [13] *History of Salsa Dancing - Buzzle*. Retrieved from <http://www.buzzle.com/articles/salsa-dancing-history.html>
- [14] Watson S, Retrieved from <http://www.streetswing.com/histmain/z3suzyq1.htm>, 2004.
- [15] SUBLETTE N, Cuba and Its Music: From the First Drums to the Mambo, Chicago Review Press 2004.
- [16] STEWARD S, Salsa: Musical Heartbeat of Latin America, Thames and Hudson, 1999
- [17] SULSBRÜCK B, Latin-American Percussion, revised edition, Beekman Pub

SALSA - ORIGINI ȘI DEZVOLTARE

Kiss Mihai Ludovic¹

¹*Universitatea de Medicină și Farmacie "Iuliu Hațieganu", Departmentul de Educație Medicală, str. Victor Babeș, Nr. 8, Cluj-Napoca, 400012, România, E-mail: ludovic.kiss@umfcluj.ro, +40-745-264-824*

Abstract

Lucrarea urmărește prezentarea originilor latino ale muzicii și dansului de salsa, care odată cu pătrunderea în Europa și România, capătă valențe specifice zonelor de adopție. Studiul prezintă aspecte și despre aceste diferențe între salsa tradițională și cea practică la Școlile de salsa din Cluj-Napoca. Salsa este considerat un fenomen încă de la apariția sa în scena dansurilor latino. Datorită calităților specifice de manifestare salsa este considerat unul dintre cele mai accesibile dansuri în ziua de astăzi. Calitatea majoră a acestui dans este faptul că fiecare dansator are libertatea de a-și crea propriul stil de dans, nici unul dintre stiluri nefiind considerat mai bun, doar diferit.

Cuvinte cheie: *ritm, latino, dans, muzică*

1. Introducere

Există multe teorii despre istoria și evoluția muzicii și dansului de salsa. Acest articol încearcă să sublinieze unele aspecte importante ale acesteia. Salsa nu este ușor de definit. Este considerată a fi un amestec/distilare de multe dansuri latino și afro-caraiibe unde fiecare a jucat un rol important în evoluția acesteia. Salsa este considerată de asemenea, ca fiind una dintre cele mai dinamice și importante fenomene muzicale ale anilor 1900, care în multe comunități hispanice a rămas și în ziua de azi, cel mai popular stil de muzica de dans.

Termenul de "salsa" a fost creat în New York, dar acest termen nu a creat și dansul. Acest termen de "salsa" a devenit cunoscut ca și un nume adiacent cu referire la o varietate de stiluri muzicale diferite, din mai multe țări cu influență hispanică: printre altele rumba, són montuno, guaracha, mambo, cha cha cha, danzón, són, guguanco, cubop, guajira, charanga, cumbia, plena, bomba, festejo, merengue. Multe dintre acestea și-au menținut individualitatea și multe s-au amestecat și au creat "salsa". Astăzi, unii sunt de acord

asupra similarității între salsa și mambo: ambele stiluri urmăresc un model de șase pași de dans executați pe opt timpi muzicali și faptul că mișcările de dans conțin multe similitudini în acest sens. Dar există de asemenea și diferențe, cum ar fi următoarele aspecte: întoarcerile au devenit părți importante în dansul de salsa, astfel încât ținuta și poziția generală sunt destul de diferite față de dansul de mambo. În Mambo mișcările sunt mai degrabă înainte și înapoi, dar salsa are și mișcări de deplasare laterale. [1]

Cea mai apropiată traducere pentru “salsa”, din punctul de vedere a lui Izzy, este “de a lovi cu piciorul” sau “a lovi cu pumnul”, ceea ce ar reprezenta un impuls pentru o orchestră, în vederea stimulării energiei prestației respective. Cuvântul “salsa” pentru muzica latino de dans a devenit și mai bine cunoscut în anii 1933, când compozitorul cubanez Igancio Piñerio a scris piesa *Échale Salsita*. Ideea i-a venit după o degustare de alimente care nu conțineau condimente cubaneze, fiind practic un protest împotriva alimentelor fără gust. [2]

Harris (1998) afirmă că este cunoscut faptul că, definițiile cuvântului salsa sunt în continuă schimbare, dinamismul și modul în care se schimbă este absolut fascinant. După Jonas (1992) oamenii din diferite culturi și civilizații, de peste tot în lume, acceptă și adoptă ideea de salsa, găsesc noi definiții pentru aceasta, recreând mereu tot conceptul. [3,4]

Potrivit Wikipedia, Salsa este o formă de dans având origini din Son Cubanez (circa anii 1920) și din dansul afro-cubanez (în special din rumba (dans) afro-cubanez). Acesta este în general asociat cu stilul de muzică salsa, deși acesta poate fi dansat și pe alte tipuri de muzică cu un ritm de 8 timpi. [5]

2. Materiale și metode

În alcătuirea cercetării s-a folosit ca metodă studiul intensiv a literaturii de specialitate scrise existente în domeniu la această oră din străinătate și din țară precum și prelucrarea literaturii apărute pe Internet. Toate acestea au fost prelucrate, trecându-se prin filtrul personal, rezultând o metateorie, necesară unor studii originale ulterioare. Sunt prezentate comparativ caracteristicile dansului Salsa în diferite zone geografice “Latino” de pe glob, cu specificul Salsa din România, respectiv Cluj-Napoca, unde exista o școală Salsa, adaptată specificului local. A fost vizualizat un mare număr de imagini pe internet și din filmoteca proprie, în vederea identificării specificului local care ar putea fi inclus în practicarea dansului salsa.

Ipoteza

Se presupune că printr-o muncă perseverentă, bine organizată, se poate dezvolta și în România, respectiv la Cluj-Napoca, o școală de dans Salsa, cu includerea unor caracteristici specifice românești.

Subiecții

Observațiile au fost făcute pe echipe de dansatori, studenți din Centrul Universitar Cluj, pe durata anului universitar 2012-2013.

3. Rezultate și discuții

Muzica de salsa – influența altor stiluri de muzică

Muzica latino din zilele noastre își are originile în Cuba unde ritmurile tobelor africane s-au combinat cu cele ale chitarei spaniole fapt ce a dus la apariția unei varietăți de muzică latino-americană: *son*, *danzón*, ritmul de *carnaval*, *chachacha*, *mambo*, *salsa*... până și *tango*-ul provine din Cuba.

Cercetările lui Sulsbrück (1990) sugerează că pentru a găsi rădăcinile muzicii cubaneze este necesar să aruncăm o privire în Africa de Vest, unde a prosperat comerțul cu sclavi. Aceste ritmuri minunate au fost aduse în Lumea Nouă în circumstanțe nu tocmai plăcute. Ijibwa a fost un toboșar luat captiv și pus pe un vas cu sclavi având ca destinație Statele Unite ale Americii, unde a fost forțat să cânte în ideea de a menține spiritele prizonierilor la un anumit nivel, astfel încât aceștia să poată să ajungă în viață. [6]

Studiile lui Mauleon-Santana (1999) arată că În Cuba, în anii 1800, muzicienii din Est nu aveau un anume loc pentru reprezentații, lucru ce i-a determinat să se deplaseze dintr-un sat într-altul. Instrumentele lor erau simple și portabile (chitara; *tres* - o chitară cubaneză cu trei perechi de coarde; *marimbula* – pian African de deget; *botija* – tobă ceramică făcută din borcane de ulei de măsline; și bongos – tobe de diferite mărimi), astfel încât muzica lor era alcătuită din progresia ritmică a acordurilor simple, care sprijineau versurile improvizate cântate de claviatură. De fapt, aceste caracteristici există și în salsa. Montuno este partea muzicală care constă dintr-un model repetat de la două la patru acorduri numite vamp, și în care se întâlnesc improvizatii lirice numite *la inspiracion* (inspirația). *Soneo* este abilitatea de a improviza comentarii vocale pe ritmuri muzicale predominant masculine și care include corul nazal acut, ocazional, care cântă ca un răspuns la așa numită “vocea mamei bătrâne”. De altfel, cuvântul montuno (munte) vine din stilul ritmic *son-montuno* care își are originea în Sierra Maestra. [7]

Gerard (1998) susține că The Saint Dominique / Haiti a avut o mare contribuție la nașterea de noi ritmuri cubaneze. Pentru africani, practicile religioase și sociale sunt strâns legate de tradiția tobei. Un “polyrhythm” este creat atunci când mai mulți toboșari cântă împreună. Fiecare toboșar cântă un ritm unic.

Acest “polyrhythm” african este o componentă cheie în salsa fiind urmat de “clave” (cheie sau cod). Clavele son, clavele rumba, clavele samba și cua sunt toate de origine africană. *Cinquillo* (cinci bătăi) și *tresillo* (trei bătăi) nu sunt clave, ci idei ritmice care sunt conforme cu o parte din clave. În salsa, de exemplu, prin alternarea modelului de conga de la “tumbao moderno” (ritm modern) până la “a caballo” (galop de cal) un chachacha poate fi schimbat într-o pachanga. Este de înțeles de ce oamenii consideră ritmurile latine confuze, deoarece diferența între ele este destul de subtilă. [9]

Cinquillo-ul din Caraibe s-a dezvoltat în *danza*, a evoluat în *danzón* mai târziu în același secol și a devenit una din cele două cele mai importante forme de muzică și dans care influențează muzica latino din secolul XX. Emilio Orfe a creat stilul *danzón* cu vioară, violoncel, flaut și tobe africane. *Habanera (cubana)* prin *contradanza criolla* a ajuns în Argentina și a devenit un precursor al tango-ului. [9]

Primele înregistrări la radio au fost în anii 1909, provin din Cuba și nu au fost realizate cu mult timp înainte ca muzicienii din Statele Unite ale Americii să încorporeze ritmuri latino în propria muzică. În anii 1932 un post de radio American a venit în Cuba pentru a înregistra Orchestra Anacoana, un grup uimitor alcătuit doar din femei, primele în Cuba care au cântat în deschidere la percuție și alte instrumente. [6]

Independența economică și culturală din Cuba a generat cel mai mare salt în evoluția muzicii și a dansului. A fost o diferență foarte mare între Oriente și Cuba de Vest: muzica europeană începea să fie cântată pentru clasele superioare albe iar muzica de la Oriente era cântată pentru clase inferioare negre.

Muzicienii din Vest au beneficiat de pe urma unui fundament de bază, muzica a fost mai mult europeană și orchestrele au fost mai asemănătoare cu cele din Franța. Acest aspect a ușurat ulterior intrarea Jazzului în muzica cubaneză.

În timpul primei mari depresii, în anii 1960, muzica latină a fost înlocuită de Beatlemania și nebunia rock ‘n’ roll. Chiar dacă se credea ca acele ritmuri nu vor mai reveni niciodată, inspirația lui Izzy Sanabria a schimbat cursul muzicii latino, oferindu-i un început nou și proaspăt. [9]

Izzy Sanabria avea profesia de grafic designer la Fania Records, era MC pentru Fania All Stars Band și era totodată, producător al revistei de influență *Latin New York*. Potopul de ritmuri derivate din stilul cubanez, mambo și chachacha, fuzionat cu Jazz a generat o mulțime de confuzii și numai a reușit să fractureze piața datorită diferențelor care erau prea subtile. Pentru o ureche neinstruită, diferențele erau aproape imposibil de distinse. Izzy a realizat, că pentru a elimina confuzia, toate ritmurile trebuiau să fie adunate sub un singur concept, ușor de înțeles, ceea ce a dus la apariția termenului de “salsa”.

După încheierea primului război mondial, orașul New York a fost epicentrul evoluțiilor muzicale în mass-media. Acesta a fost locul principal de lansare a muzicii, un centru puternic de difuzare radio, un spațiu adecvat pentru o mare parte a industriei de înregistrare și un exploatator timpuriu al avantajului tehnologic din Statele Unite.

În salsa, la fel ca și în Jazz, care este o componentă majoră a acesteia, există cuvinte și expresii derivate din bucătărie cum ar fi “jammin”, “now we are cookin”, “smokin”, însă mult mai bine structurate. Aici, muzica are anumite proprietăți generale: o introducere, o fază melodică, o fază mai ritmată / percutantă numită *montuno*, o reluare a fazei melodice și un final. Exclamațiile au fost utilizate pentru a semnala schimbările de fază mai ales la *montuno*, care este o secțiune cu cea mai mare energie ritmică. Printre indiciile cele mai obișnuite se numără “candela” (foc), “salsa” (sos), “sabroso” (gustos) și “azucar” (dulce); acesta din urma cel mai faimos fiind utilizat de Celia Cruz. [9]

Harris (1998) afirmă că în muzica de salsa din zilele noastre mai există încă bazele din *són*, care poate fi auzit în Cumbia și Guaracha. Se mai disting de asemenea și influențe din Merengue-ul anterior, introdus în ritmul diverselor piese muzicale, precum și multe din stilurile vechi care sunt încorporate în ritmurile moderne; dar muzica de salsa variază de la o zonă la alta, de la un loc la altul. [1,10]

Dansul de salsa – influența altor dansuri

Individualizarea dansului a introdus mișcărilor africane în principiile contradansului. Aceste mișcări au devenit cunoscute ca fiind un fenomen al claselor inferioare în toată America Latină: *son* în Cuba, *merengue* și *bachata* în Republica Dominicană; *tango* în Argentina, *bomba* și *plena* în Puerto Rico.

Influența Americană și conexiunea cu Vegas au dus la evidențierea lui Ginger Rogers și Frank Sinatra și au avut ca rezultat realizarea unui mare pas în formarea stilului de Salsa... stilul de Jazz. [9]

În anii 1940 Oreste Lopez a avut o mare contribuție la crearea stilului de dans Mambo prin combinarea *danzón* cu ritmuri africane de pe stradă. Dansul în sine provine din repetițiile cuplurilor care improvizau. Mambo s-a separat de *danzón* și a devenit un stil recunoscut cu drepturi proprii numai în anii 1940. Mambo

s-a distins de *danzón* prin adoptarea liniei din stilul Jazz, prin creșterea ritmului și prin trecerea la instrumente de alamă Nord Americane. La scurt timp după aceasta separare, s-a răspândit din Havana în Mexic, New York și Los Angeles.

În anii 1930 Don Aspiazu a început nebunia *Rumba* cu echipa sa de dans de rumba, acompaniați de o orchestră completă. Anglo-americanii au fost cuprinși de frenezia “ritmului fierbinte și melodiei primitive” și au considerat muzica Latină ca fiind una îndrăzneată și fascinantă. [6] Stilul *chachachá* provine din secțiunea nuevo ritmo al stilului *danzón*. Era interpretat în continuare de trupe charanga (flaut și vioara) și a păstrat ritmul cu cadență medie spre deosebire de mambo. Cea mai mare schimbare realizată a fost adăugarea tobei de conga.

Muzica celor două stiluri mambo și chachachá dețin un accent pe al doilea ritm unde un sunet ascuțit de “ruptură”, produs de o bătăie de palme, se aude pe bătaia doi. Este foarte clar auzit în ritmul de bază interpretat de conga. Din această cauză dansurile ambelor ritmuri încep pe al doilea accent muzical în loc de primul.

Aceste două stiluri au expandat rapid în întreaga lume, începând o “idilă romantică” între muzică și dansul Latino American; fapt pe care se bazează în ziua de azi popularitatea stilului de salsa și merengue. [9]

Totodată, comunitățile latine, mai mult decât cele americane și acești dansatori latino au venit cu versiuni noi de salsa prin adăugarea a pași noi de dans și de mișcări din stilul swing, care a făcut ca salsa să devină un stil de dans competițional. [11]

În urma analizelor lui Steward (1999) se poate afirma că schimbările și metamorfoza dansului și a muzicii salsa din ziua de azi a fost un proces lung, lent și variat dar niciunei persoane sau zone poate nu i se poate fi atribuit titlul de fondator al dansului de salsa. Salsa este diferită de la un loc la altul, de la o piesă muzicală la alta, iar complexitatea și diversitatea ei sunt motivul care încântă toți ascultătorii acesteia. [2]

Salsa în lume

Cuba

Salsa modernă în Cuba este numită Timba. Este un stil cu ritm rapid cu o puternică influență afro-cubaneză. Muzica urmărește de cele mai multe ori structura tradițională a dansului de rumba – început lent, continuă într-un ritm de bază, apoi se stabilizează într-o formă vocală plăcută. O altă caracteristică a stilului cubanez Timba este ca deseori introduce și alte stiluri și ritmuri în muzica proprie. De asemenea, reggae, rap și hip-hop au fanii în Cuba, iar muzicienii intercorelează și aceste stiluri muzicale în salsa. În Cuba stilul de dans salsa este numit *salsa casino* și toate mișcărilor derivă din rumba afro-cubanez. După Sublette (2004) diferența între stilurile cubaneze de dans salsa și cel nord American, este acela ca cel cubanez este mai degrabă circular decât liniar, și bărbatul se mișcă în mod constant și dinamic în jurul femeii, punându-și partenera în evidență. [13]

New York

Oamenii din New York foloseau muzica care inițial nu se regăsea în contextul lor cultural, astfel încât au definit muzica proprie astfel: consolidarea influenței de Jazz și R’n’B. Salsa, în expresivitatea ei, a pierdut ulterior contactul cu rădăcinile de proveniență care au făcut-o populară. Acestea au fost înlocuite de dominicani, ale căror interacțiuni cu afro-americanii au dat naștere stilului Reggaeton. [7]

În zilele noastre, stilul de salsa din New York are un aspect distinct protoric, neted, clar și clasic, și tinde să urmeze structura stilului Jazz, care încorporează pauze instrumentale lungi pentru a evidenția abilitățile anumitor muzicieni. Actualul stil de salsa New York este numit Mambo sau Salsa pe 2. Este un amestec de stiluri între Salsa Puerto Rico și Latin Hustle, cu o pauză pe al doilea accent de clave. [13]

Los Angeles

În Los Angeles nu poate fi găsit un stil distinctiv de muzică salsa, iar trupele locale au adoptat stilul clasic din Puerto Rico. În Los Angeles mișcărilor de salsa sunt concepute pentru a uimi spectatorii – mișcări incitante, senzuale și completate cu o mulțime de înclinări, rotiri și coborâri ale dansatorilor. Aici influențele dominante provin din Salsa Puerto Rico, Dansul de Societate Latin și West Coast Swing cu ridicări sau diferite tehnici de aruncări în aer. Dansatorii stilului de salsa din LA introduc de multe ori în coregrafiile lor rotiri de tip carusel și răsturnări. [13]

Miami

În Miami și-au găsit adăpost cubanezii exilați după revoluție din '59. Motivul plecării lor a fost pentru mulți unul anti-Castro. Mulți s-au stabilit în Miami, într-o zonă numită acum “Mica Havana”. Pe strada principală Eight Street, recunoscută după celebrul nume spaniol “Calle Ocho”, se pot urmări individual rădăcinile dansului salsa. În fiecare an în luna martie, acest loc explodează într-un caleidoscop de muzică și dans: faimosul Carnaval Cubanez Calle Ocho. Aici salsa este un simbol al dorinței: un Cuba fără Castro. [9]

Columbia

În Columbia sunt multe orașe care au adăpostit în trecut un număr mare de sclavi evadați, fapt care a

ajutat la crearea bazei muzicii unice de astăzi. Trupe tinere și manageri au constatat că aici au resursele necesare pentru a promova activitățile lor de salsa în scena socială din Columbia. [9] În Columbia stilul de salsa este numit Salsa Dura – Hard Salsa. Acest stil Columbian este un salsa foarte plăcut pentru dans și foarte popular printre dansatorii de salsa din Wellington. Are un ritm rapid, joc incredibil de rapid de picioare și rotiri strânse (deoarece ringurile de dans sunt aglomerate, fără spațiu suficient pentru rotiri mari/deschise), partenerii sunt foarte aproape unul de celălalt, corpul dansatorilor este lipit unul de altul – se ating aproape complet, de la cap până în picioare, iar acompaniamentul este unul specific, amintind de zilele de glorie ale stilului de Mambo cubanez. [13]

Anglia

Englezii nu sunt străini de dansurile latino, datorită unei industrii de predare uriașe dezvoltată în epoca de Mambo și ChaChaCha, iar salsa a ajuns în Anglia în anul 1976 cu o varietate de trupe cubaneze.

Ei au devenit conștienți de fenomenul Salsa și l-au separat în două comunități de dans, cel columbian și cel cubanez. Pe măsură ce salsa a evoluat, au crescut și cererile corespunzătoare pentru lecții de dans fapt care a declanșat dorința din partea ambelor comunități de a domina piața.

Studiourile de dans ale rețelei naționale de UKA (United Kingdom Alliance) sunt o dovadă concretă că salsa este acum disponibilă în zone fără comunități latine, crescând cunoștințele și accesul la salsa. UKA a stimulat organizarea concursurilor de dans, un aspect care a fost punctul său forte în salsa. Concursurile sunt oportunități bune pentru a introduce instructori noi de salsa, bazat pe convingerea comună că cei mai buni dansatori sunt de asemenea, cei mai în măsură să predea. [9]

Salsa în Cluj-Napoca

În Cluj-Napoca prima încercare de a introduce salsa a fost în anul 2005. La început, ideea nu a fost primită cu foarte mare entuziasm de mulți. Doar tenacitatea câtorva persoane a făcut posibile toate realizările ce au urmat. Pentru început s-a dorit crearea unui loc special pentru toți cei care au adoptat acest stil de dans, un loc care este dominat de atmosferă bună: în interior având un design specific, muzica de toate genurile latino și din când în când invitați speciali, promotori de salsa. Astăzi, în Cluj-Napoca există mai mult de trei cluburi profesionale de salsa unde oamenii pot practica aproape toate stilurile de salsa. În curând, nivelul de “salseros” a crescut, iar al doilea mare pas a fost realizat prin participarea la competiții specifice. Stilurile adoptate sunt variate, dar toți instructorii încearcă să pună “amprenta personală” în timpul orelor și a lecțiilor de dans.

4. Concluzii

Dansul de salsa a fost de la început și continuă să fie un fenomen. Pe parcursul anilor s-a observat că febra salsa include oameni de peste tot din lume și numărul lor este în continuă creștere. Acest lucru este posibil datorită calităților specifice și caracteristice care a făcut ca salsa să fie mult mai accesibil decât alte stiluri de dans. Iar unul dintre cele mai importante lucruri este, că nu contează ce stil de salsa este practicat atâta timp cât oamenii se adună în spiritul salsa.

Bibliografie

- [1] <http://www.centralhome.com/ballroomcountry/salsa.htm>
- [2] History of Salsa Dancing-The Origins of Salsa Dancing. Retrieved from <http://www.salsa-dancing-addict.com/history-of-salsa.html>
- [3] JONAS G, Dancing: The Power of Dance Around the World, 1992
- [4] HARRIS P, Salsa & Merengue: the Essential Step-by-Step Guide, Sigma Leisure, 1998
- [5] Salsa (dance). Retrieved from http://en.wikipedia.org/wiki/Salsa_%28dance%29
- [6] Salsa Dance: Latino/a history in motion. Retrieved from http://centropr.hunter.cuny.edu/sites/default/files/Journal/2003-2006/Vol_16_2_2004_fall/10_Renta_p138-157.pdf
- [7] http://www.dancedancedance.com/history_of_salsa.html
- [8] MAULEON-SANTANA R, 101 Montunos, Sher Music Company, 1999
- [9] Salsa Dancing History of Dance Salsa. Retrieved from
- [10] The *History of Salsa* Dancing - *Dance Dance Dance*. Retrieved from
- [11] Turning Westward - *Salsa & Merengue* Society. Retrieved from <http://www.salsa-merengue.co.uk/revealit/histsal/part2.html>
- [12] GERARD C, Salsa. The Rhythm of Latin Music (Performance in World Music Series, No. 3), White Cliffs Media Company 1998.
- [13] *History of Salsa Music & Dance - SalsaGente*. Retrieved from <http://www.salsagente.com/history-of-salsa-music-dance>

- [13] *History of Salsa Dancing - Buzzle*. Retrieved from <http://www.buzzle.com/articles/salsa-dancing-history.html>
- [14] Watson S, Retrieved from <http://www.streetswing.com/histmain/z3suzyq1.htm>, 2004.
- [15] SUBLETTE N, *Cuba and Its Music: From the First Drums to the Mambo*, Chicago Review Press 2004.
- [16] STEWARD S, *Salsa: Musical Heartbeat of Latin America*, Thames and Hudson, 1999
- [17] SULSBRÜCK B, *Latin-American Percussion*, revised edition, Beekman Pub